

Nota Meer Gestelsestraat

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

15-10-2020

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Hoogstraten (Meer) Gestelsestraat, gelegen buiten woon- of recreatiegebied waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000m² of meer beslaat dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota's¹ bestonden uit een bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek dienden uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit verder vooronderzoek beschreven.

Voor het plangebied werden drie archeologienota's opgesteld. In 2016 werd een eerste algemene archeologienota opgesteld door GATE met ID 1245. Hierin werden de geplande werken omschreven en werden landschappelijke boringen uitgevoerd. Op basis van de impact van de geplande werken (serrebouw, trayveld en bovengronds waterbekken) en de resultaten van de boringen (overwegend AC-profielen met ondiepe klei) werd geen verder archeologisch vooronderzoek geadviseerd. Twee latere archeologienota's met ID 11877 en 13425 werden opgesteld door DLV en Verrijckt. Deze archeologienota's hadden betrekking op enerzijds de aanleg van een trayveld in het zuiden (ca. 18.000m² - ID11877) en anderzijds de aanleg van trayvelden, een bijgebouw en waterbekkens in het noorden (ca. 13950m² - ID13425). In beide gevallen werd een verder archeologisch vooronderzoek geadviseerd in de vorm van proefsleuven. Echter voor de archeologienota ID11877 gaat het louter om een groot trayveld/containerveld. Bij een trayveld wordt op het huidige maaiveldniveau gewerkt met een folie waarop de teelten geplaatst worden in plastieken bloempotjes, zoals te zien op onderstaande figuren. Bijkomend worden enkele betonnen padjes voorzien en worden leidingen geplaatst voor watervoorziening. De ingreep in de bodem blijft dus beperkt tot de teelaarde en het maaiveldniveau. Een archeologisch proefsleuvenonderzoek is hierbij niet meer nodig, aangezien een in situ behoud kan vooropgesteld worden. De geplande werken grijpen immers niet in, in de bodem. Hierdoor komt het advies voor verder proefsleuvenonderzoek te vervallen. Voor de archeologienota met ID13425 werd een advies gegeven voor de uitgraving van twee waterbekkens en een bijbouw. Het gaat om drie deelzones met een gezamenlijke oppervlakte van ca. 13950m². Hierbij zullen effectieve ingrepen in de bodem plaatsvinden. Hiervoor werd het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, conform het programma van maatregelen (ID13425).

¹<https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1245>;
<https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/11877>;
<https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/13425>

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op een site met een vrij eenvoudige verticale stratigrafie. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van 14 proefsleuven verdeeld over drie zones. Drie proefsleuven hebben een NW-ZO oriëntatie en liggen in zone 1 (ca. 1400m²); 5 proefsleuven hebben eveneens een NW-ZO oriëntatie en liggen in zone 2 (ca. 6208m²) en 6 proefsleuven hebben een NO-ZW oriëntatie en liggen in zone 3 (ca. 6342m²). Het vooropgestelde sleuvenplan werd conform het programma van maatregelen volledig gevolgd. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 1,80m breed. Er werden meerdere kijkvensters aangelegd om de schijnbare afwezigheid van sporen te verifiëren. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze opnieuw gedicht.

De totale oppervlakte van de advieszone bedraagt ca. 13950m². Hiervan werd ca. 1585m² (11,4%) onderzocht door middel van proefsleuven en ca. 175m² (1,3%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee behaald (12,7%). Er kon aldus een goede inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel dat in dit geval duidelijk negatief bleek te zijn.

In de bureaustudie werd omschreven dat: *‘De archeologische aanwezigheid in de ruime omgeving van het plangebied gaat terug tot in de steentijd met enkele vooraanstaande sites. Verder is de regio rijk aan artefacten en nederzettingen daterend uit de metaaltijden, middeleeuwen en later. Er werd dan ook reeds systematisch archeologisch onderzoek in de regio uitgevoerd, onder de vorm van historisch onderzoek, toevalsvondsten, mechanische prospectie, veldprospectie, metaaldetectie en opgraving. De omgeving was bijgevolg interessant om te wonen in het verleden. Voor het plangebied zelf echter bleek uit een landschappelijk booronderzoek dat het onwaarschijnlijk was dat een eventuele steentijd nederzetting bewaard gebleven was’.*

Voor het plangebied zelf was de archeologische waarde ongekend. Het archeologisch vooronderzoek kon bijgevolg nuttige kenniswinst opleveren over de ontwikkeling van het plangebied en de directe omgeving. Het sleuvenonderzoek wees echter uitsluitend op de aanwezigheid van perceelsgrachten, waarvan enkele konden gevolgd worden over meerdere sleuven. De oriëntatie van de grachten volgt bovendien nog de huidige percelering en de vulling laat een datering toe in de postmiddeleeuwen of Nieuwste tijd. Andere sporen (bewoning, paalkuilen, kuilen, ...) werden niet waargenomen. Ook zijn verstoringen beperkt tot een recent gedempte gracht in het zuidelijke deel (zone 3). Het plangebied kent steeds een gebruik als akker- of weilanden afgebakend door middel van perceelsgrachten.

Verder archeologisch onderzoek van het plangebied wordt niet geadviseerd. Er werden geen relevante archeologische waarden vastgesteld.